

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В
УКРАЇНІ»

підготовки магістрів
спеціальності 8.01010601 «Соціальна педагогіка»

Слов'янськ - 2015

ВСТУП

Навчальна програма вивчення дисципліни «Теорія і практика соціальної роботи в Україні» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 8.01010601 «Соціальна педагогіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес організації соціальної роботи в Україні та закордоном.

Міждисциплінарні зв'язки: програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах та узгоджена з примірною «структурою програми навчального курсу» (за вимогами ECTS), затвердженою МОН України лист №14/18, 2-715 від 09. 04.2004 р. І є самостійною дисципліною, що дає можливість визначити змістові модулі навчання з кожної дисципліни, узгоджувати кредитні системи оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти і забезпечена зовнішніми та внутрішніми державними та громадськими системами контролю якості освіти. Курс соціальної педагогіки пов'язаний з курсами «Соціальна педагогіка», «Теорія соціальної роботи», «Технології соціально-педагогічної діяльності».

Програма навчальної дисципліни містить такі змістові модулі:

1. Соціальна робота як цілеспрямована діяльність у суспільстві.
2. Теорія і практика реалізації соціальної роботи.

1. МЕТА Й ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Метою** навчальної дисципліни «Теорія і практика соціальної роботи в Україні» є ознайомити здобувачів вищої освіти із сутністю соціальної роботи; основними етапами зародження, становлення та еволюції соціальної роботи в Україні та закордоном; виявляти закономірності соціального, політичного та економічного розвитку країни; теоретично обґрунтовувати необхідність та перспективність використання інноваційних методик, форм, прийомів у соціальній роботі з певними групами клієнтів.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Теорія і практика соціальної роботи в Україні» є мотивувати здобувачів вищої освіти до:

- активного осмислення особливостей змісту, структури поняття «соціальна робота з різними категоріями населення»;
- пошуку інформації з науково-методичних періодичних видань;
- набуття навичок обробки досвіду організації соціальної роботи в Україні та закордоном;
- створення власного «банку» технологій організації соціальної роботи в Україні та закордоном.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- основні етапи зародження, становлення та еволюції соціальної роботи від форм благодійництва до професійного виду діяльності;

- питання з історії розвитку соціальної допомоги та соціальної роботи від античного суспільства до наших днів;
- диференціацію в діяльності благодійних товариств та професійної соціальної роботи;
- критично аналізувати різні методи та прийоми підготовки соціального працівника;

уміти:

- визначати суб'єктів та об'єктів соціальної роботи під час всіх історичних періодів;
- виявляти закономірності соціального, політичного та економічного розвитку від найдавніших часів і до XXI століття;
- теоретично обґрунтовувати необхідність та перспективність використання інноваційних методик у роботі з певними групами клієнтів;
- визначати основні напрямки діяльності ДССМ та їх партнерів.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 108 годин / 3 кредити ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Соціальна робота як цілеспрямована діяльність у суспільстві

Тема 1. Соціальна робота як вид суспільної діяльності та наукова категорія

Соціальна робота як науковий феномен і соціально-педагогічна проблема. Наукові підходи до розуміння сутності соціальної роботи. Суб'єкти соціальної роботи (державні організації, недержавні організації, фізичні особи). Об'єкти соціальної роботи. Функції соціальної роботи. Рівні реалізації соціальної роботи.

Тема 2. Соціальна робота в структурі соціальних наук

Педагогіка соціальної роботи. Філософія соціальної роботи. Соціологія соціальної роботи. Релігія й соціальна робота. Психологія соціальної роботи. Правове регулювання соціальної роботи (соціального забезпечення). Політологія соціальної роботи. Екологія соціальної роботи. Аксіологія й етика соціальної роботи.

Тема 3. Періодизація історії соціальної роботи в Україні

Архаїчний період. Родоплеменні й обшинні форми допомоги і взаємодопомоги у слов'ян до X ст. Період князівської й церковно-монастирської підтримки з X до XIII ст. Період церковно-державної допомоги з XIV ст. до другої половини XVII ст. Період державної опіки з другої половини XVII ст. до другої половини XIX ст. Період суспільної та приватної опіки з кінця XIX ст. до початку XX ст. Період державного забезпечення з 1917 до 1991 рр. Період соціальної роботи з початку 90-х рр. до нашого часу

Змістовий модуль II. Теорія і практика реалізації соціальної роботи

Тема 4. Загальні технології соціальної роботи

Технологія соціальної роботи як вид професійної діяльності. Технологія соціальної роботи як навчальна й наукова дисципліна. Система загальних технологій. Соціальна діагностика і профілактика. Соціальна адаптація. Соціальна реабілітація. Соціальна корекція і терапія. Соціальне проектування. Соціальне прогнозування. Соціальна експертиза. Соціальне посередництво. Соціальне консультування. Соціальне забезпечення. Соціальне страхування. Соціальна опіка й піклування.

Тема 5. Конкретні технології соціальної роботи

Технології соціальної роботи з жінками. Технології соціальної роботи із сім'єю. Технологія соціальної роботи в школі. Технологія СР з різними категоріями дітей і молоді. Технологія соціальної роботи з літніми людьми. Стаціонарні й нестаціонарні заклади соціального обслуговування. Технологія й методи СР з мігрантами, біженцями й особами без визначеного місця проживання (бездомними). Технологія й методи соціальної роботи з національними меншинами. Соціальна робота з військовослужбовцями.

Тема 6. Професійна етика соціального працівника

Професійні цінності соціальної роботи. Етичний кодекс соціального працівника. Основні принципи етики соціальної роботи. Норми поведінки соціального працівника стосовно клієнтів. Стандарти відносин соціального працівника з агентствами й організаціями. Стандарти поведінки соціального працівника у стосунках з колегами. Стандарти стосовно професії. Професійно-етичний кодекс соціального працівника. Десять заповідей з етичного кодексу Асоціації соціальних працівників США.

Тема 7. Менеджмент соціальної роботи

Система соціального управління. Об'єкти управління. Суб'єкти управління. Функції управління. Типові посадові інструкції. Індивідуальні посадові інструкції. Автоматизація функцій у соціальній роботі. Діяльність автоматизованої інформаційної системи соціального захисту. Організаційна структура управління. Організаційні методи управління. Управління соціальною роботою в Україні. Формування соціальної політики. Інститут супервізорства в соціальній роботі.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи на межі тисячоліть: Монографія - К.: УДЦССМ, 2001. - 344 с.
2. Антология социальной работы. В 5 т. Т.1. История социальной помощи в России / Сост. М.В.Фирсов. - М.: Сварог - НВФ СПТ, 1994. - 288 с.

3. Динамика ценностей в социальной работе / Под ред. С.Шардлоу. - Амстердам - Киев, 1996. - 206 с.
4. Значення змін у соціальній роботі / За ред. С.Шардлоу - К., 1995. - 142 с.
5. Лукашевич М.П., Мигович І.І., Пінчук І.М. Соціальна робота в Україні: теоретико-методологічні засади. - К.: МАУП, 2001. - 126 с.
6. Мигович І.І. Соціальна робота (вступ до спеціальності) - Ужгород: ВАТ „Патент”. - 1997.
7. Основы социальной работы: Учебник / Отв. Ред. П.Д.Павленок. - М.: ИНФРА, 1997. - 368 с.
8. Пейн. Сучасна теорія соціальної роботи. - К., 2000.
9. Практична соціальна робота / За ред. П.Картер. - Амстердам - К., 1996. - 184 с.
10. Попович Г.М. Соціальна робота в Україні і за кордоном. Навчальний посібник. - Ужгород: УДУ, 2000. - 134 с.

Додаткова:

1. Абдулина О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования. – М.: Просвещение, 1990.- 141с.
2. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Капська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола; Заг.ред.А.Й.Капської.-К.,2002.- 164 с.
3. Бочарова В.Г. Социальная микросерда как фактор формирования личности: Дис. докт. пед. наук: 13.00.01. - М., 1991. - 397 с.
4. Єрмаков І.Г. Педагогіка життєтворчості // Школа життєтворчості особистості / За ред. І.Г.Єрмакова. - К.: ІСДО, 1995. - С.3-11.
5. Збірник міжнародних правових документів, законодавчих актів і нормативних документів України з питань соціально-правового захисту дітей. - К., 1998.
6. Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. - К.: ДЦССМ, 2000.
7. Киричук О.В. Основні принципи і структура організації виховного процесу в школі // Рідна школа, 1991. - №12. - С.3-11.
8. Ляшенко А.И. Организация и управление социальной работой в России, - М.: Наука, 1995.
9. Молодь України: стан, проблеми, шляхи розв'язання: Зб. наук. публікацій Укр. НДІ проблем молоді за підсумками виконання наук. програм і проектів у 1996 р. Вип. 6. – К.: АТ «Видавництво «Столиця», 1997. - 208 с.
10. Про становище молоді в Україні // Щоріч. доп. Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України. - К., 1998.
11. Франкл В.Э. Человек в поисках смысла.. Перев. С англ. - М.: Прогресс, 1990. - 368 с.
12. Соціальна робота/За ред. В.Андрущенко. кн.2 – К.: ДЦССМ. 2002.

13. Социальная работа: теория и практика. Учебное пособие/Под ред. проф. Е.Холостовой, А.Сорвина. – М.: ИНФРА, 2002

14. Технология социальной работы: Учеб.пособие для студ. высш. учебн. заведений/ Под ред И.Г.Зайнишева.-М.: Гуманит.изд.центр ВЛАДОС,2002.-240 с.

4.Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік у 9 семестрі

5. Засоби діагностики успішності навчання:

- поточне тестування на практичних заняттях та в процесі консультативної роботи;
- опитування та бесіди на практичних заняттях;
- перевірка виписок, тез та конспектів літературних джерел;
- поточні та підсумкові контрольні роботи;
- оцінка самостійної роботи.